

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie poľsko-slovenského plynovodného prepojenia

Lukáš KARCH, Vladimír OLEJ

Projekt poľsko-slovenského plynovodného prepojenia predstavuje výstavbu vysokotlakového plynovodu medzi Poľskou republikou a Slovenskou republikou, ktorý spojí plynárenskú infraštruktúru oboch krajín. Projekt bol zaradený do úvodného zoznamu projektov spoločného záujmu Európskej únie (PCI) v októbri 2013. Plynovod má byť súčasťou aj tzv. „severojužného plynovodného koridoru“, ktorý bude spájať nové LNG terminály na Baltickom a výhľadovo na Jadranskom a Čiernom mori.

Investorom slovenskej časti projektu je spoločnosť Eustream a poľskej časti spoločnosť GAZ-SYSTEM. V marci 2012 bola vo Varšave podpísaná dohoda medzi oboma spoločnosťami o vypracovaní Štúdie realizovateľnosti poľsko-slovenského plynovodného prepojenia. Štúdia realizovateľnosti plynovodného prepojenia bola dodaná v apríli 2013 a zhotoviteľom bola poľská spoločnosť GAZOPROJEKT. Štúdia zvažovala tri varianty trasovania (jeden na západnom Slovensku a dva na východnom Slovensku). Zo štúdie vyplynul ako odporúčaný najvýchodnejší variant trasovania. Následne bola v novembri 2013 v Bratislave podpísaná Dohoda medzi vládami Slovenskej republiky a Poľskej republiky o spolupráci pri realizácii plynovodu.

Trasovanie poľsko-slovenského plynovodu

Trasa navrhovaného plynovodu s priemerom DN 1000 akapacitou 5,7 miliárd m³/ročne (0°C, 101,325 kPa) v smere zo Slovenska do Poľska má začínať na kompresorovej stanici Veľké Kapušany, prechádzať štátnu hranicu v Lupkovskom priesmyku a končiť v plynovodnom uzle Strachočina, ktorý je spojený s podzemným zásobníkom zemného plynu. Na slovenskom úseku sa uvažuje s rozšírením kompresorovej stanice Veľké Kapušany o dve nové kompresorové jednotky s elektrickým pohonom a vybudovaním troch trasových uzáverov vrátane hraničnej preberacej stanice. Na poľskom úseku sa uvažuje s vybudovaním novej kompresorovej stanice a dvoch trasových uzáverov.

Trasovanie na slovenskom území bolo navrhnuté v troch variantoch s priemernou dĺžkou 110,5 km (jeden odporúčaný variant zo Štúdie realizovateľnosti poľsko-slovenského plynovodného prepojenia z roku 2013 a dva varianty zo staršej Štúdie pre prepojovací tranzitný plynovod Bielorusko - Poľsko - Slovensko z roku 2000) a ich troch modifikáciách, ktorých nutnosť vyplynula z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie

Investorom slovenskej časti projektu poľsko-slovenského plynovodu je spoločnosť Eustream a poľskej časti spoločnosť GAZ-SYSTEM.

pri tvorbe Správy o hodnotení.

Varianty trasovania

Varianty trasovania sú detailnejšie rozpracované v Zámere a Správe o hodnotení. Pri navrhovaní modifikácií variantov bolo treba brať do úvahy najmä tieto faktory:

- optimalizácia dĺžky plynovodu,
- minimalizácia zásahov do chránených území národnej a európskej sústavy,
- vyhnutie sa strmým svahom a skalnému terénu,
- vyhnutie sa intravilánu miest a obcí,
- vyhnutie sa zosuvným a záplavovým územiám,
- vyhnutie sa chráneným ložiskovým územiám a dobývacím priestorom,
- vyhnutie sa pásmam hygienickej ochrany I. a II. stupňa vodných zdrojov,
- súlad s územnými a rozvojovými plánmi vyšších územných celkov, miest a obcí.

Komunikácia s ministerstvom životného prostredia

Zámer obsahoval základné informácie o navrhovateľovi (spoločnosti Eustream), navrhovanej činnosti, súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia, predpokladaných vplyvoch na životné prostredie vrátane zdravia a zmierňovacích opatreniach, porovnanie troch variantov a návrh optimálneho variantu, zdôvodnenie optimálneho variantu, ako aj doplnujúce informácie vrátane mapových a tabuľkových príloh. Tri varianty zo Zámeru a ich modifikácie zo Správy o hodnotení činnosti sú zobrazené na **obr. 1**.

Dva západné varianty v spoločnom koridore smerujú od kompresorovej stanice Veľké Kapušany severozápadne cez okresy Michalovce, Humenné a Medzilaborce k štátnej hranici s Poľskou republikou v katastrálnom území obce Výrava.

Východný variant smeruje od kompresorovej stanice

obr. 1 Základné varianty prepojovacieho plynovodu Poľsko - Slovensko zo Zámeru

Velké Kapušany severovýchodne cez okresy Michalovce, Sobrance, Snina, Humenné a Medzilaborce k štátnej hranici s Poľskou republikou v katastrálnom území obce Výrava.

Dňa 24. októbra 2014 podala spoločnosť Eustream Zámer na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽPSR“). Podľa Prílohy č. 8 k zákonu č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (2. skupina, položka č. 16), spadá výstavba prepojovacieho plynovodu pod povinné hodnotenie vplyvov na životné prostredie

Rozsah hodnotenia

Tento dokument obsahoval všeobecné a 13 špecifických požiadaviek, ktoré stanovilo MŽPSR z predložených stanovísk od dotknutých orgánov a pripomienok zúčastnených zástupcov miest a obcí na prerokovaní Návrhu rozsahu hodnotenia, ktoré sa uskutočnilo v decembri 2014 vo Veľkých Kapušanoch.

Finálne znenie Rozsahu hodnotenia určilo posúdiť okrem nulového variantu (stav v prípade nerealizovania výstavby plynovodu) i varianty posudzované v Zámere, prípadne ich modifikácie.

Správa o hodnotení

Správa o hodnotení činnosti, ako ďalší krok procesu posudzovania vplyvov, obsahovala podrobné a komplexné vyhodnotenie predpokladaných závažných dosahov na jednotlivé zložky životného prostredia, na scenériu krajiny, na zdravie a pohodu obyvateľov a na kultúrne pamiatky. Cieľom Správy o hodnotení činnosti bolo poskytnúť informácie o navrhovanej činnosti vrátane jej variantov, vplyvov každého z variantov na životné prostredie a ich porovnanie s nulovým variantom, a navrhnúť opatrenia na vylúčenie alebo zníženie ich nepriaznivých vplyvov vrátane návrhu optimálneho variantu.

Všetky tri varianty trasovania boli vedené v tesnej blízkosti významných chránených území životného prostredia národnej a európskej sústavy, čo si vyžiadalo ich modifikácie. Po miestnych obhliadkach bolo možné navrhnúť úpravy, ktoré buď odklonili varianty mimo chránené územia, alebo ich oddialili od hraníc chránených území, ako to bolo pri chránených územiach Ortov, Stretávka, Krivoštiánka, Alúvium Rieky, Hostovické lúky a Horný tok Výrava. Aj v dôsledku týchto vyžiadanych zmien došlo modifikáciou pôvodných variantov zo Zámeru k vytvoreniu ďalších troch alternatívnych variantov s označením 1A, 2A a 3A, a teda Správa o hodnotení posudzovala celkovo šesť variantov.

Dňa 6. augusta 2015 predložila spoločnosť Eustream Správu o hodnotení na MŽPSR. Predloženie tejto správy sa pokladá zároveň aj za začatie prvého konania podľa článku 10 nariadenia Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 347/2013 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru. Toto nariadenie má uľahčiť a zrýchliť vydávanie povolení pre projekty PCI. Postup vydávania povolení pre projekty PCI sa skladá z dvoch konaní. Prvým je konanie pred podaním žiadosti určené na vypracovanie všetkých environmentálnych správ, ktoré musia investori projektu vypracovať. Trvanie prvého konania nesmie prekročiť 2 roky. Po získaní všetkých potrebných environmentálnych stanovísk je možné pristúpiť k druhému konaniu, ktorým je zákonné povoľovacie konanie v podobe územného a stavebného konania zakončené vydaním stavebného povolenia. Dĺžka druhého konania nesmie prekročiť rok a šesť mesiacov.

Verejné prerokovanie

Po odovzdaní Správy o hodnotení nasledovalo jej komplexné pripomienkovanie. MŽPSR zverejnilo Správu o hodnotení na príslušnom webovom portáli ministerstva (www.enviroportal.sk), a zároveň doručilo Všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie zainteresovanej verejnosti.

Všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie museli dotknuté obce do troch dní od doručenia zverejniť, a týmto spôsobom informovať verejnosť po dobu 30 dní. Dotknuté obce boli povinné do uplynutia doby vystavenia Všeobecne zrozumiteľného záverečného zhrnutia zabezpečiť v spolupráci so spoločnosťou Eustream **verejné prerokovanie** Správy o hodnotení za účasti navrhovateľa, spracovateľa Správy o hodnotení a dotknutých orgánov, miest a obcí, ako aj širokej verejnosti. Verejné prerokovanie sa spravidla koná v každej, navrhovanej činnosťou dotknutej obci. Vzhľadom na to, že trasovanie navrhovanej činnosti zasahuje až 78 obcí vrátane miest Košického a Prešovského kraja, zákon umožňuje vykonať spoločné verejné prerokovanie viacerých dotknutých obcí. Spoločné verejné prerokovania sa konali v septembri 2015 postupne v mestách Snina, Humenné, Michalovce a Veľké Kapušany.

Verejné prerokovanie bolo dôležitým krokom v procese posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie. Na tomto prerokovaní spoločnosť Eustream predstavila navrhovaný plynovod a podala výklad o problematike, ktorú Správa o hodnotení riešila, a o výsledkoch, ktoré priniesla. Cieľom verejného prerokovania je vyjadrenie postojov verejnosti k navrhovanej činnosti. Zo spoločných verejných prerokovaní boli vyhotovené zápisnice, ktoré majú významný dosah na celý proces posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Medzinárodné posudzovanie

Na základe Prílohy č. 13 k zákonu č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie podliehajú plynovody s veľkým priemerom potrubí povinnému **medzinárodnému posudzovaniu** z hľadiska ich vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice. MŽPSR odoslalo Zámer poľskej strane, ktorá stanoviskami Generálneho riaditeľstva ochrany životného prostredia vo Varšave a Regionálneho riaditeľstva ochrany životného prostredia v Rešove z februára 2015 stanovila požiadavky pre cezhraničné posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Hlavnou požiadavkou bolo variantné riešenie prechodu štátnej hranice, a preto boli zadané aj dva alternatívne prechody štátnej hranice, z toho jeden južnejší z návrhu Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ďalej len „ŠOPSR“) a jeden severnejší z návrhu Poľskej strany (spoločnosti GAZ-SYSTEM). Všetky tri body prechodu boli v rozmedzí 1 km po dĺžke štátnej

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie pre Prepojovací plynovod Poľsko – Slovensko trval 15 mesiacov.

hranice v Lupkovskom priesmyku.

Z troch alternatív bol v decembri 2015 vybraný spoločný južný prechod štátnej hranice (návrh ŠOPSR) po vzájomnej dohode spoločností Eustream a GAZ-SYSTEM, ktorý napĺňa požiadavky orgánov ochrany prírody v Poľsku a na Slovensku. Južný prechod štátnej hranice bol navrhnutý a preferovaný ŠOPSR prostredníctvom Chránenej krajinnnej oblasti Východné Karpaty, v ktorej sa dané územie nachádza. Tento bod bol oboma spoločnosťami pri miestnej obhliadke presne vytýčený a zameraný, a jeho súradnice budú súčasťou Dohody o implementácii projektu medzi spoločnosťami Eustream a GAZ-SYSTEM.

Odborný posudok

Ako jeden z hlavných podkladov na vypracovanie Záverečného stanoviska slúži MŽPSR odborný posudok, ktorý vždy obsahuje Návrh záverečného stanoviska. Odborný posudok vyhodnotil najmä úplnosť Správy o hodnotení, stanoviská doručené k Správe o hodnotení, výstupy z verejných prerokovaní, úplnosť zistenia kladných a záporných vplyvov činnosti vrátane ich vzájomného pôsobenia, použité metódy hodnotenia a úplnosť vstupných informácií, návrh technického riešenia vzhľadom na dosiahnutý stupeň poznania, varianty riešenia činnosti vrátane odporúčaného variantu a návrh opatrení na vylúčenie alebo zníženie nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti. Odborný posudok vypracovala nezávislá odborne spôsobilá osoba, a následne spoločnosť Eustream podala Odborný posudok s Návrhom záverečného stanoviska na MŽPSR v decembri 2015.

Záverečné stanovisko

Konečným zhrnutím celého procesu posudzovania vplyvov je **Záverečné stanovisko**. V Záverečnom stanovisku MŽPSR, okrem celkového hodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti, uvádza, či odporúča alebo neodporúča jej realizáciu, prípadne za akých podmienok, ako aj požadovaný rozsah jej sledovania a vyhodnocovania v podobe monitoringu bioty. Spoločnosť Eustream obdržala Záverečné stanovisko **21. januára 2016**. Záverečné stanovisko na realizáciu navrhovanej činnosti odporúča modifikovaný variant 1A v celkovej dĺžke 100,3 km a jeho platnosť je 7 rokov odo dňa vydania. Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie

obr. 2 Finálna trasa plánovaného poľsko-slovenského plynovodu

Záverečné stanovisko MŽPSR pre realizáciu poľsko-slovenského plynovodu odporúča modifikovaný variant 1A v celkovej dĺžke 100,3 km a jeho platnosť je 7 rokov odo dňa vydania.

pre Prepojovací plynovod Poľsko - Slovensko trval celkovo 15 mesiacov, čo je vzhľadom na rozsah hodnoteného územia veľmi dobrý výsledok. K úspešnému ukončeniu procesu EIA prispeli svojim aktívnym prístupom najmä zástupcovia MŽPSR a ŠOPSR, ako aj zamestnanci viacerých organizačných zložiek spoločnosti Eustream, ktoré sa podieľajú na príprave plynovodu. Projekt sa týmto posúva do fázy zákonného povoloacieho konania, v ktorom nasleduje územné konanie a vydanie územného rozhodnutia.

Lektor: Ing. Vladimír Urban, projektový manažér poľsko-slovenského plynovodného prepojenia, Eustream

Ing. Lukáš Karch

V roku 2012 ukončil odbor technológia a manažment stavieb na Stavebnej fakulte Technickej univerzity v Košiciach. Po skončení štúdia začal pracovať pre spoločnosť Eustream ako technik v oblasti

prípravy a realizácie investičných projektov. V rokoch 2013 a 2014 pôsobil na realizácii projektu prepojovacieho plynovodu Slovensko - Maďarsko, a od roku 2015 sa venuje príprave projektu poľsko-slovenského plynovodného prepojenia.

lukas.karch@eustream.sk

Ing. Vladimír Olej

V roku 2009 ukončil odbor stavby s environmentálnym určením na Stavebnej fakulte Technickej univerzity v Košiciach. Po skončení štúdia začal pracovať pre spoločnosť Eustream v oblasti riadenia

investičných projektov na pozícii projektový koordinátor so zameraním na strategické projekty a projekty podporené zdrojmi EÚ. Momentálne sa venuje najmä príprave projektu poľsko-slovenského plynovodného prepojenia.

vladimir.olej@eustream.sk